

Kongregace pro biskupy

Direktorium pro pastýřskou službu biskupů
„Apostolorum successores“
o biskupské synodě

22. února 2004

[Direktorium pro pastýřskou službu biskupů „Apostolorum successores“ \(windows.net\)](#)

[Directory for the Pastoral Ministry of Bishops "Apostolorum Successores" \(vatican.va\)](#)

I. BISKUPSKÁ PRAVOMOC

67. Kritéria vykonávání legislativní funkce

Ve vykonávání legislativní funkce ať má diecézní biskup na paměti některé základní principy:

a) Osobní charakter: Legislativní pravomoc v rámci diecéze náleží výlučně diecéznímu biskupovi. Tato závažná odpovědnost mu nebrání, nýbrž přispívá k tomu, že biskup naslouchá radám a usiluje o spolupráci s diecézními orgány a radami, dříve, než vydá normy nebo směrnice pro diecézi. Diecézní synoda je nástrojem par excellence, aby biskupovi pomáhala určit kanonický řád diecézní církve.¹

III. ORGANIZACE, KTERÉ MAJÍ ÚČAST NA PASTÝŘSKÉ SLUŽBĚ BISKUPA

A) Diecézní synoda

166. Úkony řízení a společné události

Podle normy pastýřské služby předávané po staletí, pak kodifikované tridentským koncilem, převzaté II. vatikánským koncilem a předpokládané Kodexem kanonického práva, zaujímá diecézní synoda² v pastýřském vedení biskupa místo prvořadého významu na vrcholu struktur účasti v diecézi. Představuje se jako úkon biskupského řízení a jako společná událost, která vyjadřuje charakter hierarchického společenství vlastního povaze církve.³

167. Povaha synody

Diecézní synoda je konzultativní setkání nebo shromáždění, svolané za předsednictví biskupa, k němuž jsou svolaní podle kanonických předpisů kněží a ostatní věřící místní

---

¹ Srov. CIC, kán. 460; Kongregace pro biskupy a pro evangelizaci národů. *Instrukce o diecézních synodách*, příloha.

² Ohledně pravidel diecézní synody srov. CIC, kán. 460–468; Kongregace pro biskupy a Kongregace pro evangelizaci národů. *Instrukce o diecézních synodách*.

³ Srov. PAG 44; homilie z 3. října 1992 při zahájení římské synody: *La Documentation catholique* 89 (1992), s. 967–970

církve, aby mu pomohli v jeho úkolu vedení diecézního společenství. Při synodě a skrze ni biskup vykonává slavnostním způsobem úkol a službu pastýře svého stáda.

168. Aplikace a adaptace obecné disciplíny

Ve své dvojí dimenzi „úkonu biskupského řízení a skutečnosti společenství“⁴ je synoda vhodným prostředkem pro přizpůsobení zákonů a norem obecné církve na vlastní situaci diecéze, když stanovuje metody, které je vhodné přijmout v diecézní apoštolské práci, pro překonávání obtíží obsažených v apoštolátu a řízení, animaci činnosti a iniciativ obecného charakteru, nabízení správné nauky a nápravu omylů týkajících se víry a mravů, pokud existují.

169. Složení podle místní církve

Vždy s ohledem na kanonické předpisy⁵ je nezbytné učinit, aby složení synody prostřednictvím svých členů odráželo rozmanitost povolání, apoštolských úkolů, sociálního a geografického původu, který charakterizuje diecézi, avšak při zachování rozhodující úlohy kleriků podle jejich úřadu ve společenství církve. Přispění členů synody bude mít o to větší hodnotu, oč oni sami budou vyzařovat přímou živost, pastýřskou moudrost, apoštolskou horlivost, kompetenci a dobrou pověst.

170. Přítomnost pozorovatelů z ostatních církví nebo křesťanských společenství

Se zřetelem na ekumenický zájem v diecézní pastoraci může biskup, pokud to považuje za vhodné, pozvat jako pozorovatele některé služebníky nebo členy církví nebo církevních společenství, které nejsou v plném společenství s katolickou církví. Přítomnost těchto pozorovatelů přispívá k rozšíření vzájemného poznání, oboustranné lásky a bezpochyby i bratrské spolupráce. Při výběru takových pozorovatelů je obvykle vhodné postupovat se souhlasem náboženských představených těchto církví nebo společenství, kteří označí nejvhodnější osobu, která by je reprezentovala.⁶

171. Práva a povinnosti biskupa na synodě

Biskupovi přísluší svolávat diecézní synodu, když po konzultaci kněžské rady usoudí, že to vyžadují okolnosti v diecézi.⁷ Přísluší mu rozhodnout o nejčastější nebo nejmenší frekvenci svolávání synody. Kritérium, jímž se má biskup řídit v tomto rozhodování, se má týkat potřeb diecéze a řízení diecéze. Kritéria, jimiž se biskup při tomto rozhodování má řídit, jsou potřeba podporovat společnou pastoraci, potřeba aplikovat důležitější normy nebo směrnice v rámci diecéze, místní problémy diecéze, které vyžadují společné řešení, potřeba většího církevního společenství. Při rozhodování o vhodnosti svolání synody má biskup brát v úvahu spíše výsledky pastoračních vizitací, než výsledky sociologických studií či průzkumů, které mu umožňují poznávat duchovní potřeby diecéze. Biskupovi ještě přísluší vymezit téma synody a předložit svolávací dekret, který předá při příležitosti nějakého obzvlášť významného liturgického svátku. Ten, kdo spravuje diecézi dočasně⁸ nemá pravomoc svolávat diecézní synodu. Jestliže biskup spravuje více diecézí, jako vlastní biskup nebo jako administrátor, může svolat jedinou synodu pro všechny diecéze,

⁴ Srov. Jan Pavel II. homilie z 3. října 1992.

⁵ Srov. CIC, kán. 463.

⁶ Srov. Kongregace pro biskupy a pro evangelizaci národů. *Instrukce o diecézních synodách*, II., 6

⁷ Srov. CIC, kán. 461 § 1.

⁸ Srov. CIC, kán. 462 § 1.

kteřé mu jsou svěřeny.⁹ Biskup má od začátku průběhu synody jasně definovat, že synodní delegáti (členové synody) jsou povoláni poskytnout pomoc diecéznímu biskupovi svým názorem a konzultativním hlasem. Konzultativní forma hlasování ukazuje, že biskup má naprostou svobodu přijmout nebo nepřijmout názory vyjádřené účastníky synody, i když uznává jejich význam. Na druhou stranu nemá zlehčovat názory nebo hlasování většiny, ať už jde o závažné důvody naukové, disciplinární nebo liturgické povahy. Pokud je třeba, má biskup ihned jasně ukázat, že nikdy není možné, aby synoda oponovala biskupovi z důvodu domnělé reprezentace Božího lidu. Když je synoda svolána, biskup ho řídí osobně, i když může delegovat generálního vikáře nebo biskupského vikáře k předsedání jednotlivým zasedáním.¹⁰ Jako učitel v církvi učí, napravuje, rozlišuje tak, aby všichni mohli přilnout k nauce církve.

Úkolem biskupa je přerušit nebo zrušit diecézní synodu v případě, že podle jeho úsudku narušují závažné doktrinární, disciplinární nebo sociální problémy klidný průběh synodních prací.¹¹ Dříve než předloží dekret o přerušení nebo zrušení, je vhodné, aby biskup vyslechl názor kněžské rady, ale zároveň si má uchovat svobodu v činění rozhodnutí, které se mu bude jevit správné.¹² Biskup má udělat vše pro to, aby byly texty synody redigovány s přesnými formulacemi a vyloučeny obecné záležitosti nebo pouhá povzbuzení. Synodní prohlášení a dekrety mají být podepsány pouze biskupem. Výrazy použité v dokumentech mají jasně ukázat, že na diecézní synodě je jediným zákonodárcem diecézní biskup. Biskup má na paměti, že synodní dekret, který se staví proti vyššímu právu, je právně neplatný.

172. Příprava synody

Biskup se má cítit hluboce zodpovědný za přípravu, program a slavení synody s obnovenými a současným potřebám církve přizpůsobenými formami. Aby to mohl udělat, podřídí se Instrukci o diecézních synodách vydané Kongregacími pro biskupy a evangelizaci národů.¹³ Aby synoda dobře probíhala a aby byla skutečně plodná pro růst diecézního společenství, má být připravena vhodným způsobem. Za tímto účelem má biskup ustanovit přípravnou komisi, která má v přípravné fázi jak podporovat, tak vykonávat, co bylo rozhodnuto. Takto se postupuje ve vypracování ustanovení synody.

173. Připomínky, modlitba a informace během přípravy diecézní synody

Biskup pozve věřící, aby svobodně formulovali připomínky synody, a zvláště požádá kněze, aby předložili návrhy týkající se pastoračního řízení diecéze. Podle těchto příspěvků a s pomocí skupin odborníků nebo už zvolených synodních delegátů biskup stanoví různé otázky, které budou předloženy k synodní diskusi a rozhodování. Od začátku přípravných prací má biskup pečovat o to, aby celá diecéze byla informovaná o této události a žádat o horlivou modlitbu za dobrý výsledek. Může také nařídít na všech úrovních diecéze katechezi, která nabízí dokumenty vhodné pro kázání o povaze církve, o účasti všech věřících na jejím nadpřirozeném poslání a o důstojnosti křesťanského povolání ve světle koncilního učení.

---

⁹ Srov. CIC, kán. 461 § 2.

¹⁰ Srov. CIC, kán. 462 § 2.

¹¹ Srov. CIC, kán. 468 § 1.

¹² Srov. Kongregace pro biskupy a pro evangelizaci národů. *Instrukce o diecézních synodách*, IV, 7.

¹³ Srov. tamtéž.

174. Slavení synody

Ekleziální charakter synodního shromáždění se ukazuje zejména v liturgickém slavení, které tvoří nejviditelnější jádro.¹⁴ Je vhodné, aby slavnostní eucharistické slavení, jak zahajovací, tak na závěr synody, jako i všechna každodenní slavení, byla přístupná všem věřícím.

Studie a debaty o navržených otázkách a schématech jsou předkládány synodním delegátům na synodních shromážděních, vždy v přítomnosti a za předsednictví biskupa nebo jeho delegáta. „Všechny navržené otázky jsou podřízené volné diskusi členů na synodních shromážděních“,¹⁵ ale „biskup má povinnost vyloučit synodní diskusi o tezích nebo pozicích – kdyby byly navrhovány, aby předaly Svatému stolci ‚přání‘ na toto téma – která by byla v rozporu se stálou naukou církve nebo papežského magisteria, nebo se týkala disciplinárních oblastí vyhrazených nejvyšší nebo jiné církevní autoritě.“¹⁶

Po skončení vstupů biskup svěří různým komisím redakci synodních projektů a dokumentů a vydá nezbytné pokyny. Nakonec prozkoumá připravené texty a jako jediný zákonodárce podepíše synodní prohlášení a nechá je pod svou osobní autoritou publikovat.¹⁷

Po ukončení synody biskup zařídí předání dekretů a deklarácí metropoli i biskupské konferenci, aby podpořil legislativní společenství a harmonii mezi místními církvemi téhož regionu a prostřednictvím papežského zástupce pošle synodní spis příslušným dikasteriím Svatého stolce, zejména Kongregaci pro biskupy a Kongregaci pro evangelizaci národů.¹⁸ Jestliže synodní dokumenty s převážně normativním charakterem neobsahují vyjádření o jejich aplikaci, přísluší biskupovi, aby určil způsoby provedení a svěřil je také diecézním institucím.

175. „Fórum“ a ostatní podobná diecézní shromáždění

Je žádoucí, aby se zachovávaly také normy Kodexu kanonického práva o diecézní synodě a směrnice Instrukce o diecézních synodech, *servatis servandis*, i ve „fóru“ a ostatních církevních shromážděních synodálního typu. Biskup s velkým smyslem pro odpovědnost má vést tato shromáždění a dohlížet na to, aby se nepřijímaly návrhy přičící se víře a disciplíně církve.

---

¹⁴ Srov. *Caeremoniale Episcoporum*, 1169–1176.

¹⁵ CIC, kán. 465.

¹⁶ Kongregace pro biskupy a pro evangelizaci národů. *Instrukce o diecézních synodách*, IV, 4.

¹⁷ Srov. CIC, kán. 466.

¹⁸ Srov. CIC, kán. 467; srov. také Kongregace pro biskupy a pro evangelizaci národů. *Instrukce o diecézních synodách*, V, 5.